

BORBA PROTIV KORUPCIJE NA PODRUČJU REGIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA REPUBLIKU HRVATSKU I REPUBLIKU SRBIJU¹

Dr Vanda Božić²
Pravni fakultet, Zagreb

Prof. dr Željko Nikac³
Kriminalističko-policijska akademija, Beograd

Apstrakt: Korupcijom su danas zahvaćene gotovo sve države svijeta, kako razvijene, tako i zemlje u tranziciji, ali i zemlje u razvoju. Korupcija je ušla u sve pore suvremenog društva i prijeti da sruši temelje ljudske civilizacije. U radu su izloženi osnovni pojmovi i elementi korupcije, ukazano je na međunarodnu legislativu i nacionalno zakonodavstvo Republike Hrvatske i Republike Srbije te su navedeni mehanizmi, mjere i tijela u borbi protiv korupcije na preventivnom i represivnom planu. Hrvatska je uskladila svoje kazneno zakonodavstvo još 2013. godine prilikom ulaska u EU, dok je Srbija u pregovaračkom procesu izvršila značajne novele tijekom prošle 2016. godine. U radu je napravljena i analiza pojedinih počinjenih koruptivnih kaznenih djela u Republici Hrvatskoj i Republici Srbiji te su navedeni važniji ostvareni rezultati u suzbijanju korupcije. Na kraju su predložena pojedina rješenja *de lege ferenda* u cilju unaprijeđenja postojećeg pravnog i institucionalnog okvira s ciljem suzbijanja ove pošasti.

Ključne riječi: korupcija, koruptivna kaznena djela, suzbijanje korupcije, Republika Hrvatska, Republika Srbija, Regija, Europska unija

UVODNA RAZMATRANJA

Iako stara koliko i ljudska civilizacija, korupcija danas predstavlja ozbiljan globalnidruštveni problem koji iz dana u dan postaje sve veća prijetnja pravnoj i demokratskoj državi, ugrožavajući temelje ljudskog društva, moralne standarde i ljudska prava. Ukorijenila se i u najrazvijenim zemljama kao i u državama u tranziciji, dok je i u velikoj većini država naše Regijede *facto* postala

¹ Rad je pisan u okviru potpore Hrvatske zaklade za znanost i odobrenog projekta pod br.1949. „Multidisciplinary Research Cluster on Crime in Transition - Trafficking in Human Beings, Corruption and Economic Crime.“

Rad je i rezultat rada na Projektu „Razvoj institucionalnih kapaciteta, standardai procedura za suprotstavlanje organizovanom kriminalu i terorizmu u uslovimamedunarodnih integracija,“ MPNTRRS pod br.179045, i kao rezultat aktivnosti na Internom naučno-istraživačkom projektu KPA „Upravljanje policijskom organizacijom u sprečavanju i suzbijanju pretnji bezbednosti u Republici Srbiji“, ciklus naučnih istraživanja 2015-2019.

² Znanstveni suradnik na Katedri za kazneno pravo, Pravni fakultet, Sveučilište u Zagrebu. E-mail:vanda.bozic@pravo.hr

³ Redovni profesor na Kriminalističko-policijskoj akademiji u Beogradu. E-mail: zeljko.nikac@kpa.edu.rs

normalan način života i opstanka. Bilo koji oblik zlouporabe ovlasti radi osobne ili zajedničke koristi u javnom ili privatnom sektoru smatra se korupcijom. Korumpiranost službenih osoba povlači za sobom i korumpiranost tijela ili ustanove u kojoj je korumpirana službena osoba zaposlena, stoga i ne čudi činjenica nepovjerenja građana u javne službe. Korupcijom se potenciraju društvene razlike među ljudima s imovinskog i obrazovnog aspekta, dok je samo saznanje da je počinjeno određeno koruptivno kazneno djelo vrlo otežano iz razloga što niti jednoj od stranaka nije u interesu da se otkrije ovakva koruptivna i kriminalna aktivnost.

Na početku III tisućljeća korupcija je i dalje planetarna pojava i globalna prijetnja koja opterećuje suvremeno društvo i međunarodnu zajednicu u cjelini. Duboko ukorijenjena u ljudskom društvu opstala je sve do današnjih dana i preživjela i revolucije i evolucije te se prilagodila novim društvenim odnosima i prilikama. Takav je slučaj posebno sa zemljama iz sastava nekadašnjeg socijalističkog bloka koje su nakon pada Berlinskog zida krenule putem demokratskih promjena, reforme društva i tranzicije u domeni ekonomije. Međutim, to je pogodovalo općem porastu kriminaliteta i njegovih najtežih pojava oblika kao što su imovinska kaznena djela, organizirani kriminalitet, korupcija. U novim ambijentalnim uvjetima pretakanja državnog vlasništva u privatno u zemljama u tranziciji, korupcija je nažalost rapidno napredovala i ozbiljno ugrozila demokratske promjene u zemljama postkomunističkog razdoblja. Neke od njih u međuvremenu su ostvarile dobre rezultate i u velikoj mjeri okončale tranzicijske procese i priključile se razvijenom svijetu.

Na identičan način s ovim problem susrele su se i novonastale države sukcesori nekadašnje SFRJ, među njima i Republike Hrvatska i Srbija. Uz međunarodnu podršku Hrvatska je uskladila nacionalno zakonodavstvo i izvršila druge potrebne izmjene te sredinom 2013. godine primljena u ravnopravno članstvo EU. Srbija je u fazi pristupanja EU, pregovora i harmonizacije pravnih normi s propisima Unije. Značajan dio aktivnosti odnosi se na suzbijanje korupcije u zemljama članicama (kandidatima) sukladno Poglavljima br. 23 i br. 24 koja se odnose na pravosuđe i osnovna prava, pravdu, slobodu i bezbednost. Sastavni dio ovog procesa je borba protiv korupcije i stoga su posebno važni dobri rezultati u njenom suzbijanju prvenstveno zbog jačanja ugleda država, izgradnje povjerenja građana i vladavine prava.

POJAM I ELEMENTI KORUPCIJE

a) Etimološki, riječ „*korupcija*“ vodi porijeklo od lat. reči *corruptio* što u prijevodu znači *pokvarenost, izopačenost, razvrat; potkupljivanje, podmićivanje, potkupljenje, podmićenost; kvarenje, ukvarivanje, truljenje, raspadanje; krivotvorenje*.⁴ *Korupcionista* je naziv koji se koristi za osobu koja

⁴ Vujaklija M., *Leksikon stranih reči i izraza*, NIO „Prosveta“, Beograd, 1980, str. 472.

se smatra nositeljem korupcije i u prijevodu znači pokvarenjak, pokvaren čovjek ili ona osoba koja prima mito.

Korupcija je kao pojava poznata od najranijih dana ljudske civilizacije, još od vremena antičke Grčke, starog Rima i drevnog Egipta. U primitivnim plemenima korupcija se očituje u vidu posebnih usluga koje pripadnici plemena čine kao i darova koje davaju plemenskom vođi, dok zauzvrat dobivaju različite pogodnosti poput boljeg položaja u zajednici i druge, za njih značajne, protuusluge. Stoljačima vladari nisu predviđali nikakvu plaću ili apanažu za nositelje upravnih službi, već su javnu službu tretirali beneficijom te je bio uspostavljen sistem prihoda od poklona, pljački i podmićivanja. Poznati rimski vođa Cezar odlazio je u Galiju ne samo da bi se borio protiv varvara, već i da bi osigurao prihode za državu i vojnu službu. U to vrijeme i turski sultani su dozvoljavali šerijatskim sucima primanje poklona pa su u skladu s tim čak donosili presude.⁵ Jedan od najpoznatijih svjetskih filozofa Aristotel kritizirao je ustaljeni spartanski sistem eforeje - državnih činovnika sa sudskim i izvršnim ovlastima, smatrajući ga jednim od najvažnijih izvora korupcije navodeći kako „najveći zločini nisu izvršeni radi pribavljanja nužnog nego suvišnog.“⁶

Korupcija se dalje spominje u srednjem vijeku u periodu renesanse i kritički tretira u djelima najpoznatijih mislioca tog vremena – Dantea, Machiavellija i Montesquieua.⁷ Kritički pristup korupciji dominira i u djelima uglednih engleskih filozofa i tadašnjih mislioca poput Thomasa Morea i Francisa Bacona, kao i u drugim razvijenim zemljama toga vremena. Institucionalni pristup korupciji prvi je iznio poznati američki humanista Thomas Jefferson nekadašnji američki predsjednik od 1800 do 1808. godine. Jefferson smatra kako je korupcija sistemska tvorevina te ističe etiološku dimenziju navodeći da je „ljudska priroda ista na svim stranama Atlantika i na nju će utjecati isti uzroci. Protiv korupcije i tiranije se moramo boriti prije nego nas ona zadesi. Bolje je držati vuka izvan ograde nego vjerovati da neće upotrijebiti svoje zube i čeljusti kad jednom uđe unutra.“⁸ U razdoblju prije nastanka današnje države prevladava stav da je opravdano kupovati javne položaje i birati službenike, posebno prema porijeklu i imovinskom stanju te tretirati građane kao objekt vladavine, a ne kao nositelje suvereniteta. Takav stav je dugo bio vladajući u viktorijskoj Engleskoj, carskoj Rusiji i drugim državama ranog XIX stoljeća gdje su korupcija i nepotizam smatrani prirodnim pojavama. Na kraju ovog razdoblja korupcija, zlouporaba vlasti i druge anomalije prestaju se smatrati normalnim, već veoma štetnim i zabranjenim.

Suvremeni period, od završetka II svjetskog rata do danas, karakterizira napuštanje sistema protekcije (*protection system*, Engleska), sistema podjele

---

Više: *The New Enciclopedia Britannica*, Vol.2, USA, Chicago, 1994, str. 509.

⁵ Aras S, *Korupcija*, „Pravnik“ br. 41,1 (84), Pravni fakultet Zagreb, 2007, str. 25-27.

⁶ Aristotel, *Politika*, NIO „Kultura“, Beograd, 1960, str.1270.

⁷ Teofilović N, *Korupcija i politika*, KPA, Beograd, 2007, str.11-15.

⁸ *Ibid.*

pljena (*spoils system*, SAD) i elektoralnog nepotizma (*electoral nepotisme*, Francuska, III Republika). Afirmira se izgradnja sistema profesionalne uprave, izvan političkog voluntarizma, izbor i edukacija stručnih kadrova u javnim službama, obavljanje poslova nepristrano i uz poštovanje zakona i profesionalnih standarda.⁹

b) Pojam korupcije nije jedinstveno određen u doktrini i praksi kako na unutrašnjem, tako i na međunarodnom planu. Na nacionalnom nivou države samostalno utvrđuju pojam, elemente i karakteristike korupcije, taksativno navodeći inkriminirana koruptivna kaznena djela u Kaznenom zakonu. Na internacionalnom planu dominiraju pojmovna određenja u okviru specijaliziranih međunarodnih organizacija.

U doktrini prevladavaju različite *definicije korupcije* koje možemo podijeliti na: a) moralne, b) legalističke, c) sociološke i druge. Postoji i podjela na pravne, sociološke i mješovite definicije na identičan način i po istim kriterijima kojima se definira kriminalitet.¹⁰

Shvaćanje korupcije kao akta kojim se krše moralne i pravne norme aktualno je od najstarijih vremena ljudske civilizacije, dok je pravna atrikulacija dobivena odredbama poznatih starih propisa kao što su zakonik Bilalame, Hamurabijev zakonik i čuveni rimski Zakon XII ploča.¹¹ Sociološke definicije korupcije su dosta prisutne u doktrini i ističu šire društveno shvaćanje ove pojave iz razloga šire percepcije fenomena korupcije na osnovu nedefiniranog koncepta općeg dobra i javnog interesa.¹² Legalističko shvaćanje polazi od pojmovnog određenja korupcije kao kriminalnog akta i konkretnih kaznenih djela. Mješovito pravno-sociološko shvaćanje korupcije je najšire, njegov najznačajniji predstavnik bio je akademik Milan Milutinović, ugledni kriminolog s prostora nekadašnje Jugoslavije.¹³

Svjetska banka pod pojmom korupcije podrazumijeva *zloupotrebu javnog položaja radi ostvarivanja privatne koristi*.¹⁴ U etiološkom smislu značajni izvori korupcije nalaze se upravo u sistemu državne uprave, zatim u ponašanju pojedinaca iz organa vlasti, državnom intervencionizmu i drugim aktima javne vlasti. Prisutno je zanemarivanje korupcije u privatnom sektoru zbog veličine i moći državnog (javnog) sektora u kojem su državne ovlasti glavni izvor korupcije i izuzetnadruštvena opasnost.¹⁵

---

⁹ Op.cit. u nap.2.

¹⁰ Nikač Ž, *Međunarodna policijska saradnja*, KPA, Beograd, 2015, str. 32-38.

¹¹ Derenčinović D, *Mit(o) korupciji*, Zagreb, 2000, str.130-134.

¹² *Ibid*, str.36-38.

¹³ Više: Milutinović M, *Kriminologija*, „Savremena administracija“, Beograd, 1990, str. 34 i dalje.

¹⁴ Op.cit. u nap.4, str.23.

¹⁵ Više: Božić V, *Koruptivno kazneno djelo davanja mita kao nezakonita „protuusluga za uslugu*. “Usluge i uslužna pravila, Zbornik Pravnog fakulteta u Kragujevcu, Institut za društvene i pravne nauke, (2016), 1; str. 829-846.

Transparency international, najpoznatija međunarodna organizacija za borbu protiv korupcije, pod korupcijom podrazumijeva *zloupotrebu poverenja javnih ovlašćenja za privatnu korist (abuse of power for private gain)*.¹⁶

Najznačajniji *elementi* korupcije su:

- javne vlasti (izvorno ili derivativno, u javnom ili privatnom sektoru),
- zlouporaba vlasti i
- protupravna korist (za sebe ili drugog).¹⁷

Pojedini autori navode i druge elemente korupcije i sljedeće komponente korupcije: moralna, psihološka, socijalna, kriminološka, ekonomska, politička, istorijska i pravna.¹⁸

c) *Pojavni oblici i vidovi korupcije* su također različiti ovisno od prevladavajućeg pravnog sistema i drugih elemenata. U suvremenoj doktrini i praksi navode se sljedeći pojavni oblici i vidovi korupcije: a) individualna, b) sistemska, c) posredna, d) natjecateljska, e) aktivna i pasivna, f) ostali oblici (institucionalna i idiosinkrazijska; konvencionalna i posredna; ulična, ugovaračka i politička; transakcijska, iznuđivačka i investicijska; nepotistička i autogena).¹⁹

Najznačajnija korupcija odvija se u javnom sektoru, unutar kojeg, shodno rangu vlasti i nivou odlučivanja, se javljaju politička i administrativna korupcija.²⁰ *Politička* je korupcija visokog ranga (*grand corruption*), zastupljena među političarima i nositeljima visokih funkcija, koji imaju realnu političku moć odlučivanja u društvu. *Administrativna ili birokratska* korupcija (*petty corruption*) tiče se odgovornih osoba u javnoj upravi koja rješavaju prava stranaka (fizičkih i pravnih osoba).²¹

U kriminalističkom-operativnom smislu korupcija ima više oblika od kojih su najvažniji: a) *podmićivanje* (nuđenje ili davanje mita radi kojeg će službena ili odgovorna osoba učiniti neku radnju koju ne bi smjela učiniti odnosno koju bi trebala učiniti), b) *pronevjera* (utaja ili krađa sredstava od osobe kojoj su ta sredstva povjerena), c) *sukob interesa* (kad privatni interes dužnosnika utječe ili može utjecati na njegovu nepristranost u obavljanju javne dužnosti),²² d) *pristranost* (kad pojedine osobe dobiju posao bez obzira na njihove sposobnosti), e) *nepotizam* (kad je posao dodijeljen članovima obitelji), i

¹⁶ Više: Nikač Ž, *Mesto i uloga MUP RS u borbi protiv korupcije – međunarodni i unutrašnji aspekti*, Udruženje za međunarodno krivično pravo RS, Beograd-Tara, 2009, str.408-424.

¹⁷ Poup J, *Antikorupcijski priručnik – suprostavljanje korupciji ili sistem društvenog integriteta*, „Transparentnost Srbija“, Beograd, 2004, str.3.

¹⁸ Op.cit. u nap.4.

¹⁹ Op.cit. u nap.8.

²⁰ Božić V, Kesić T, *Kaznenopravni odgovori na korupciju uz prijedloge de lege ferenda*, Međunarodna konferencija Evropske integracije, pravda, sloboda i bezbednost, Tara, 2016, Zbornik radova, Tom 1, str.455-483.

²¹ Budak J, *Korupcija u Hrvatskoj: percepcije rastu, problemi ostaju*, Privredna kretanja i ekonomska politika br.106 / o6, Zagreb, 2006, str. 67-98.

²² Čl.2.st.2. Zakona o sprječavanju sukoba interesa, NN, br. 26/11, 12/12, 124/12, 48/13, 57/15.

f) *iznuđivanje* (protuzakonit pritisak na osobu koji se manifestira prijetnjama ili zastrašivanjem s namjerom da ju se prisili da nešto nezakonito učini).²³

MEĐUNARODNA LEGISLATIVA U SUZBIJANJU KORUPCIJE

Esencijalni međunarodnopravni okvir za suzbijanje korupcije obuhvaća Konvenciju Ujedinjenih naroda protiv korupcije (UNCAC),²⁴ Kaznenopravnu konvenciju Vijeća Europe o korupciji (CLC),²⁵ Građanskopravnu konvenciju o korupciji²⁶ i Konvenciju Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta²⁷ kojom je državama potpisnicama propisana obveza inkriminiranja korupcije u svom nacionalnom kaznenom zakonodavstvu.

Navedenim međunarodnim dokumentima naložene su mjere za što djelotvornije i učinkovitije suzbijanje korupcije, ali i promicanje i unapređenje međunarodne suradnje u suzbijanju, sprječavanju i borbi protiv ovog oblika kriminaliteta. Međunarodna suradnja, prije svega na području država Regije, od ključnog je značaja u otkrivanju, progonu, kažnjavanju i suzbijanju koruptivnih kaznenih djela. Na nacionalnom nivou od izuzetne je važnosti multiagencijski pristup i suradnja državnih tijela, tijela koja provode istragu i progon ovih kaznenih djela te pravnih subjekata privatnog sektora.

Prema Konvenciji Ujedinjenih naroda protiv korupcije (UNCAC) nalaže se državama potpisnicama u nacionalnom zakonodavstvu provođenje preventivne antikorupcijske politike²⁸ i prakse koja se odnosi na razvijanje, provođenje i održavanje antikorupcijske politike, stalnog preispitivanja pravnih

²³ Antikorupcija: Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske, <https://pravosudje.gov.hr/istaknute teme/antikorupcija/6154> (01.02.2017).

Više: Zajedno protiv korupcije, <http://www.zajednoprotyvkorupcije.org/najcesci-oblici-korupcije/> (01.02.2017.)

²⁴ United Nations Convention against Corruption, UN, New York, 2004, dostupno na: https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026_E.pdf, (07.12.2016.)

Zakon o potvrđivanju Konvencije Ujedinjenih naroda protiv korupcije, NN, MU br. 2/05

²⁵ Criminal Law Convention on Corruption, European Treaty Series - No. 173, Strasbourg, 27.I.1999, dostupno na: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000168007f3f5>, (15.12.2016.),

Zakon o potvrđivanju Kaznenopravne konvencije o korupciji, NN, MU br. 11/00

²⁶ Civil Law Convention on Corruption, European Treaty Series – No. 174, Strasbourg, 4.XI.1999, dostupno na: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000168007f3f3>, (09.12.2016.)

Zakon o potvrđivanju Građanskopravne konvencije o korupciji, NN, MU br. 06/03

²⁷ Zakon o potvrđivanju Konvencije UN protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta, Protokola za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje trgovanja ljudima, posebice žena i djece te Protokola protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom, kojima se dopunjuje Konvencija UN protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta, NN, MU, br. 14/02, 13/03, 11/04

²⁸ Čl.5. Op.cit. u nap.21.

instrumenata i propisanih mjera s ciljem sprečavanja koruptivnih radnji te osiguranje preventivnih neovisnih tijela²⁹ i specijaliziranog osoblja za provedbu aktivnosti u sprječavanju korupcije.

Prema UNCAC Konvenciji obveza je država članica da koruptivna kaznena djela koja se odnose na *Podmićivanje domaćih državnih službenika, Podmićivanje stranih državnih službenika i službenika javnih međunarodnih organizacija, Pronevjeru, Protupravno prisvajanje ili drugo preusmjeravanje imovine od strane državnog službenika, Trgovanje utjecajem, Zlouporabu položaja, Nezakonito bogaćenje, Podmićivanje u privatnom sektoru, Pronevjeru imovine u privatnom sektoru te Pranje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom*³⁰ inkriminiraju kao kaznena djela u svom nacionalnom zakonodavstvu. Shodno tome, nalaže se inkriminiranje odgovornosti pravnih osoba te propisivanje kažnjavanja supočinitelja, pomagača i poticatelja u činjenju i pokušaju činjenja ovih kaznenih djela kao i svih radnji poduzetih s ciljem ometanja pravosuđa.

Kaznenopravna konvencija Vijeća Europe o korupciji (CLC) nalaže državama članicama inkriminiranje kaznenih djela u svom nacionalnom zakonodavstvu koje se odnose na aktivno i pasivno podmićivanje tuzemnih državnih službenika, podmićivanje članova tuzemnih i inozemnih državnih tijela i službenika, na aktivno i pasivno podmićivanje u privatnom sektoru, podmićivanje službenika međunarodnih organizacija i članova međunarodnih parlamentarnih tijela, podmićivanje sudaca i službenika međunarodnih sudova, te na kaznena djela trgovanja utjecajem, pranja novca stečenog prekršajima vezanim uz korupciju kao i inkriminiranja računovodstvenih kriminalnih radnji.³¹

Građanskopravnom konvencijom o korupciji predviđa se obveza državama potpisnicama da u svom nacionalnom zakonodavstvu predvide nadoknadu štete³² pod uvjetom da je tuženik počinio ili odobrio počinjenje korupcije ili je propustio poduzeti razumne korake kako ne bi došlo do njenog počinjenja, uz postojanje štete na strani tužitelja i kauzaliteta između počinjenje korupcije i nastale štete. Građanskopravnom konvencijom o korupciji, u članku 2. dana je definicija korupcije koja podrazumijeva svaku radnju koja se odnosi na *traženje, nuđenje, davanje ili primanje, izravno ili neizravno, mita ili bilo koje druge nedopuštene koristi kao i mogućnosti stjecanja takve koristi*. Radnja mora remetiti pravilno izvršavanje dužnosti ili uključivati ponašanje koje se traži od primatelja mita, nedopuštene koristi ili mogućnosti stjecanja takve koristi. Navedenom Konvencijom formirana je skupina država protiv korupcije

---

²⁹ Čl.6. Ibid.

³⁰ Čl.15.-23. Ibid.

³¹ Čl.2.-čl.14. Op.cit. u nap.22.

³² Čl.4. Op.cit. u nap.23.

Vijeća Europe (GRECO - *Group of States against Corruption*)³³ koja prati učinkovitu provedbu Konvencije u borbi protiv korupcije, te u skladu s tim, posjećuje države članice s ciljem izrade i objavljivanja evaluacijskih izvješća o stanju u državi u odnosu na postojanje i zastupljenost korupcije te davanjem preporuka za što uspješniju daljnju borbu protiv korupcije.

Konvencijom Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta navodi se obveza država strankama da u svom nacionalnom zakonodavstvu inkriminiraju koruptivna kaznena djela i da usvoje mjere za borbu protiv korupcije.³⁴

ZAKONODAVSTVO REPUBLIKE HRVATSKE U SUZBIJANJU KORUPCIJE

Zakonodavstvo Republike Hrvatske u suzbijanju korupcije usklađeno je s međunarodnim dokumentima te je u skladu s tim, donesen, usvojen i usklađen velik broj zakona među kojima treba izdvojiti primarni Kazneni zakon RH koji je stupio na snagu 01.01.2013. godine,³⁵ te druge značajne zakone: Zakon o kaznenom postupku,³⁶ Zakon o sprečavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti,³⁷ Zakon o USKOK-u,³⁸ Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma,³⁹ Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela,⁴⁰ Zakon o zaštiti svjedoka,⁴¹ Zakon o pravu na pristup informacijama⁴² te Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima.⁴³

Najznačajnije novele koje se odnose na kaznenopravne mjere u suzbijanju korupcije predviđene su Kaznenim zakonom i Zakonom o kaznenom postupku. KZ RH uvodi nova, ali i usklađuje postojeća koruptivna kaznena djela te ih strože sankcionira. Koruptivna kaznena djela nemaju posebnu glavu predviđenu KZ-om, niti se precizirano zakonom navodi koja se sve kaznena djela smatraju koruptivnim, što je i opravdano zbog prirode kaznenog djela, zaštitnog objekta kao i metodologije njihova otkrivanja. Najučestalija koruptivna kaznena djela su *Davanje i primanje mita* (čl. 293, čl. 294), *Zlouporaba položaja*

³³ Više u: Božić V, *Kazneno djelo primanja mita kroz prizmu korupcije između ugovornih liječnika obiteljske medicine i tvornice lijekova*, Godišnjak Akademije pravnih znanosti, Vol. VI, broj 1/2015, Izdavač: Akademija pravnih znanosti Hrvatske, str. 101-150.

³⁴ Čl. 8. i čl. 9. Op.cit. u nap. 24.

³⁵ Kazneni zakon Republike Hrvatske, NN, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15

³⁶ Zakon o kaznenom postupku NN br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14

³⁷ Zakon o sprečavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti, NN, br. 26/11, 12/12, 124/12, 48/13, 57/15

³⁸ Zakon o USKOK-u, NN, br. 76/09, 116/10, 145/10, 57/11, 136/12, 148/13

³⁹ Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, NN, br. 87/08, 25/12

⁴⁰ Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela, NN, br. 151/03, 110/07, 45/11, 143/12

⁴¹ Zakon o zaštiti svjedoka, NN, br. 163/03, 18/11

⁴² Zakon o pravu na pristup informacijama, NN, br. 25/13, 85/15

⁴³ Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima, NN, br. 178/04

i ovlasti (čl.291), *Pranje novca* (čl.265.), *Trgovanje utjecajem* (čl.295), *Nezakonito pogodovanje* (čl.292), *Davanje i primanje mita u gospodarskom poslovanju* (čl.252, čl.253), *Davanje mita za trgovanje utjecajem*(čl.296),*Zlouporaba u postupku javne nabave* (čl.254), *Primanje i davanje mita u postupku stečaja* (čl.251), *Podmičivanje zastupnika* (čl.339).⁴⁴

Trgovanje utjecajem i *Davanje mita za trgovanje utjecajem* nisu nova kaznena djela, iako nisu bila pod tim nazivom inkriminirana u bivšem KZ⁴⁵ nego su oba kaznena djela bila sadržana u inkriminaciji *Protuzakonitog posredovanja*. Novo je kazneno djelo *Zlouporaba u postupku javne nabave* koje je počinjeno u postupku javne nabave prilikom stavljanja ponude koja se temelji na zabranjenom dogovoru između gospodarskih subjekata, a sve s ciljem prihvaćanja određene ponude od strane naručitelja.

Kazneno djelo *Nezakonito pogodovanje* novi je naziv inkriminacije i *de facto* novo kazneno djelo, iako u jednom obliku obuhvaća bivše kazneno djelo *zlouporabe obavljanja dužnosti državne vlasti*.⁴⁶ Djelo može počiniti službena ili odgovorna osoba na način da protivno uvjetima predviđenim za nadmetanje, u dogovoru s gospodarskim subjektom, sklopi ugovor s ponuditeljem ili mu prilagodi uvjete javne nabave:

Novelama Zakona o kaznenom postupku uvedena je državnoodvjetnička istraga i institut presude na temelju sporazuma stranaka. Osuđujućom presudom, utemeljenoj na sporazumu između tužitelja i okrivljenika, okrivljenik priznaje da se osjeća krivim u zamjenu za blažu kaznu. Poslove državnog odvjetništva u predmetima korupcijskih kaznenih djela obavlja Ured zasuzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (USKOK)⁴⁷ koji zajedno s Policijskim nacionalnim uredom za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (PNUSKOK) provodi složenija kriminalistička istraživanja korupcije i organiziranog kriminaliteta na nacionalnoj razini.⁴⁸

Na klizav teren u Republici Hrvatskoj dolaze osobe koje znaju za počinjena koruptivna kaznena djela i žele ih prijaviti, međutim zbog bojazni za svoje radno mjesto kao i mogućnost daljnjeg šikaniranja na poslovnom, ali i privatnom planu, ipak se, na kraju, odluče za šutnju. Iako su odredbe o zaštiti zviždača šturo navedene i sadržane u *Zakonu o radu*⁴⁹ koji štiti radnika koji je prijavio postupanje koje nije u skladu sa Zakonom od nezakonitog okaza te u

⁴⁴ Op.cit. u nap.17.

⁴⁵ Kazneni zakon RH/97, NN br. 110/97, 129/00, 51/01, 111/03, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07, 152/08

⁴⁶ Čl.338. KZ/97

⁴⁷ Čl.21. Zakona o USKOK-u, NN br. 76/09, 116/10, 145/10, 57/11, 136/12, 148/13

⁴⁸ Više dostupno na: https://www.mup.hr/UserDocsImages/minstarstvo/USTROJ_MUP_RH/PNUSKOK.pdf, (20.12.2016.)

⁴⁹ Čl.155.st.3. Zakona o radu, NN br. 93/14

*Zakonu o državnim službenicima*⁵⁰ prema kojem se radniku koji je prijavio opravdanu sumnju na počinjenu korupciju ne može dati otkaz. Ukratko, zaštita zviždača svodi se ili na pokretanje sudskog postupka u slučaju nezakonitog otkaza ili pak na zaštitu samo od otkaza, dok nitko ne govori o drugim *modusima* prijetnji i maltretiranja kojima radnik može biti izložen.

Od izuzetne je važnosti što hitnije donošenje *Zakona o zaštiti zviždača* prema kojem će se zviždačima osigurati zaštita od odmazde. Navedeni Zakon nužan je preduvjet u otkrivanju počinjenih koruptivnih kaznenih djela, kojih je nažalost, u današnje vrijeme sve više i više, a za koje postoji opasnost da se nikada i ne sazna. Posljednjih godina, malena je brojka zviždača koji su odlučili javnosti ukazati na nezakonita postupanja, upravo zbog nedovoljne zaštite, kao što su posljednji slučaj Jasmine Jovev, tadašnje suradnice bivše županice sisačko-moslavačke županije Marine Lovrić Merzel prijavljene zbog trošenja novca Županije na obiteljske zabave, izdavanja lažnih računa i zapošljavanja ljudi na izmišljena radna mjesta. Druga dva najpoznatija slučaja odnose se na zviždačice Vesnu Balenović koja je iznijela u javnost nepravilnosti u INI i Ankicu Lepejtadašnju djelatnicu Zagrebačke banke koja je iznijela podatke o novcu bivšeg predsjednika Tuđmana koji nije prijavljen u imovinskoj kartici.

Iako je nacionalno kazнено zakonodavstvo usklađeno s međunarodnim dokumentima, postavlja se pitanje provođenja učinkovitih mjera u sprječavanju i otkrivanju koruptivnih radnji. Nužnim se nameće utjecati na građane da prijavljuju i najmanji oblik koruptivnih kaznenih djela za koja su saznali, međutim, građanima je nužno, u zamjenu za dane informacije i ukazane nepravilnosti, zakonom osigurati određeni stupanj zaštite.

ZAKONODAVSTVO REPUBLIKE SRBIJE U SUZBIJANJU KORUPCIJE

Krajem 2016. godine usvojene su izmjene i dopune Krivičnog zakonika Srbije,⁵¹ prema kojem je inkriminirano novih sedam krivičnih djela protiv privrede, što predstavlja jednu od većih novina novog KZ RS. Novele KZ stupaju na snagu 01.06.2017., dok se određene odredbe počinju primjenjivati tek od 01.03.2018. godine.

Iako je svojedobno Krivični zakonik Srbije sadržavao posebnu glavu pod nazivom Korupcijska krivična dela, još uvijek nije precizno definirano samo određenje korupcije u KZ, pa tako postoji i ekstenzivno i restriktivno tumačenje koja se sve kaznena djela smatraju koruptivnim kaznenim djelima.⁵² U razdoblju od 2002. do 2005. godine KZ RS taksativno je navodio devet koruptivnih kaznenih djela: *Korupcija u organima uprave, Nenamensko*

⁵⁰ Čl.14.a. Zakona o državnim službenicima NN br. 92/05, 142/06, 77/07, 107/07, 27/08, 34/11, 49/11, 150/11, 34/12, 49/12, 37/13, 38/13, 01/15, 138/15

⁵¹ Krivični zakonik Srbije, Sl. glasnik RS br. 85/05, 88/05, 107/05, 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14, 94/16

⁵² Op.cit. u nap.17.

*raspolaganje sredstvima iz budžeta, Korupcija u javnim nabavkama, Korupcija u postupku privatizacije, Korupcija u pravosuđu, Zloupotreba funkcije branioca ili punomoćnika, Korupcija u zdravstvu, Korupcija u prosveti i Ugovaranje ishoda takmičenja.*⁵³

Prema užem shvaćanju, danas se koruptivnim kaznenim djelima u KZ RS smatraju: *Zloupotreba službenog položaja* (čl.359), *Primanje mita* (čl.367), *Davanje mita* (čl.368), *Trgovina uticajem* (čl.366), *Zloupotreba položaja odgovornog lica* (čl.234) i *Zloupotreba u vezi sa javnom nabavkom* (čl. 234a).

Novelama KZ RS iz 2016. godine inkriminiran je veći broj privrednih koruptivnih kaznenih djela (*Zloupotreba u postupku privatizacije* čl.228.a, *Primanje mita u obavljanju privredne delatnosti* čl.230, *Davanje mita u obavljanju privredne delatnosti* čl.231, *Prouzrokovanje stečaja* čl.232, *Prouzrokovanje lažnog stečaja* čl.232.a, itd.)Valjalo bi razmisliti i o kriminalizaciji primanja i davanja mita u postupku stečaja kao i o posebnoj inkriminaciji davanja mita za trgovinu utjecajem.

Uz Zakonik o krivičnom postupku, antikorupcijske mjere propisane su i Zakonom o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, korupcije i drugih posebno teških krivičnih dela,⁵⁴ Zakonom o programu zaštite učesnika u krivičnom postupku,⁵⁵ Zakonom o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela kojim se nalaže oduzimanje imovinske koristi ostvarene koruptivnim radnjama,⁵⁶ Zakonom o agenciji za borbu protiv korupcije kojim je dana *definicija korupcije kao odnosa koji se zasniva zloupotrebom službenog, odnosno društvenog položaja ili uticaja, u javnom ili privatnom sektoru, u cilju sticanja lične koristi ili koristi za drugoga.*⁵⁷ U Srbiji je na snazi i Zakon o zaštiti uzbunjivača koji definiše *uzbunjivanje kao otkrivanje informacije o kršenju propisa, kršenju ljudskih prava, vršenju javnog ovlašćenja protivno svrsi zbog koje je povereno, opasnosti po život, javno zdravlje, bezbednost, životnu sredinu te radi sprečavanja štete velikih razmera*⁵⁸ štiteći uzbunjivače i njihov integritet.

---

⁵³ Zakon o izmenama i dopunama Krivičnog zakona Republike Srbije, Sl. glasnik RS, br. 10/02.

⁵⁴ Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, korupcije i drugih posebno teških krivičnih dela, Sl. glasnik RS, br. 42/02, 27/03, 39/03, 67/03, 29/04, 58/04, 45/05, 61/05, 72/09, 72/11, 101/11, 32/13

⁵⁵ Zakon o programu zaštite učesnika u krivičnom postupku, Sl. glasnik RS, br. 85/05

⁵⁶ Zakon o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela, Sl. glasnik RS, br. 32/13, 94/16

⁵⁷ Zakon o agenciji za borbu protiv korupcije, Sl. glasnik RS, br. 97/08, 53/10, 66/11 - odluka US, 67/13 - odluka US, 112/13 - autentično tumačenje i 8/15 - odluka US

⁵⁸ Čl.2.st.1. Zakon o zaštiti uzbunjivača, Sl. glasnik RS, br. 128/14

PREGLED I ANALIZA STANJA PRIJAVLJENIH, OPTUŽENIH I OSUĐENIH OSOBA ZA KORUPTIVNA KAZNENA DJELAU SUDSKOJ PRAKSI

Republika Hrvatska

U tablici pod rednim brojem 1. prikazan je omjer između prijavljenih, optuženih i osuđenih punoljetnih osoba za koruptivna kaznena djela u Republici Hrvatskoj u 2015. godini.

Na prvom mjestu, prema broju prijave, optužbi i osuda, daleko prednjači koruptivno kazneno djelo *Zlouporaba položaja i ovlastisa* 1229 prijave, 261 optužbi i 116 osuda. Međutim, valja napomenuti kako je veliki srazmjer između broja prijavljenih, u odnosu na optužene i osuđene. Od ukupnog broja prijavljenih, svega je 21,24% optuženo odnosno 9,44% osuđeno.

Na drugom mjestu je kazneno djelo *Davanje mitasa* 60 prijavljenih, 66 optuženih i 59 osuđenih osoba. Brojčano stanje je skoro podjednako među prijavljenim tako i među osuđenim. Treće mjesto zauzima kazneno djelo *Primanje mita* sa 44 prijave, 31 optužbom i 30 osuda.

Zlouporaba u postupku javne nabave ne bilježi niti jednu prijavu, optužbu niti osudu, što ipak ne treba trenutno zabrinjavati s obzirom da je riječ o sasvim novoj inkriminaciji i novom kaznenom djelu.

Tablica 1. Prijave, optužbe i osude za koruptivna kaznena djela u 2015. godini u RH⁵⁹

KORUPTIVNA KAZNENA DJELA	PRIJAVE 2015	OPTUŽBE 2015	OSUDE 2015
<i>Zloupotrebavanje položaja i ovlasti (čl.291)</i>	1229	261	116
<i>Trgovanje utjecajem (čl.295)</i>	33	5	5
<i>Primanje mita (čl. 294)</i>	44	31	30
<i>Davanje mita (čl.293)</i>	60	66	59
<i>Davanje mita za trgovanje utjecajem (čl.296)</i>	5	3	3
<i>Nezakonito pogodovanje (čl.292)</i>	36	2	1
<i>Pranje novca(čl.265)</i>	13	11	8
<i>Davanje mita u gospod.poslovanju (čl.252)</i>	2	2	2
<i>Primanje mita u gospod.poslovanju(čl.253)</i>	3	0	0
<i>Zloupotrebavanje u postupku javne nabave (čl.254)</i>	0	0	0
<i>Primanje i davanje mita u postupku stečaja (čl.251)</i>	1	0	0
<i>Podmićivanje zastupnika (čl.339)</i>	0	1	1

Republika Srbija

Tablica pod rednim brojem 2. prikazuje brojčano stanje prijave, optužbi i osuda za koruptivna kaznena djela u Republici Srbiji u 2015.godini. Kazneno djelo *Zloupotrebavanje službenog položaja* na prvom je mjestu po broju prijave (1238), optužbi (483) i osuda (156). Usporedimo li ovo kazneno djelo s kaznenim djelom *Zloupotrebavanje položaja i ovlasti* KZ RH, relativno je sličan broj prijave i osuda, jedino se primjećuje veći broj podnesenih optužnica u RS (483), nego u RH(261). I nadalje je primjetan veoma mali broj osuđenih (156) osoba u odnosu na broj prijavljenih (1238), svega 12,60% osuđenih od ukupno prijavljenih.

Na drugom mjestu je kazneno djelo *Zloupotrebavanje položaja odgovornog licaza* koje je prijavljeno 697, optuženo 605 te osuđeno 317 osoba. Primjetan je osjetni manji brojčani srazmjer između podnesenih prijave i optužnica, da bi na kraju bilo osuđeno 45,48% od ukupno prijavljenih osoba.

Treće mjesto, prema broju prijave, a četvrto prema broju osuda, pripada kaznenom djelu *Primanje mita* koje bilježi 67 prijave, 65 optužbi i 40 osuda.

⁵⁹ Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2015. godini, Državni Zavod za statistiku RH, Zagreb, 2016, dostupno na: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/SI-1576.pdf, (25.12.2016.)

Osuđeno je 59,70% od ukupnog broja prijavljenih, što se može, isto tako, smatrati dobrim rezultatom rada tijela kaznenog progona.

Na četvrtom mjestu, prema broju prijave, a na trećem prema broju osuda, je kazneno djelo *Davanje mitasa* 42 evidentirane prijave, 52 optužbe i 43 osude.

Tablica 2. Prijave, optužbe i osude za koruptivna kaznena djela u 2015. godini u RS⁶⁰

KORUPTIVNA KAZNENA DJELA	PRIJAVE 2015	OPTUŽBE 2015	OSUDE 2015
<i>Zloupotreba službenog položaja (čl.359)</i>	1238	483	156
<i>Trgovanje uticajem (čl.366)</i>	26	9	6
<i>Primanje mita (čl. 367)</i>	67	65	40
<i>Davanje mita (čl.368)</i>	42	52	43
<i>Zloupotreba u vezi sa javnom nabavkom(čl.234a)</i>	32	4	1
<i>Zloupotreba položaja odgovornog lica(čl.234)</i>	697	605	317
<i>Pranje novca(čl.231)</i>	14	8	2

INDEKS PERCEPCIJE KORUPCIJE DRŽAVA REGIJE

Tablica pod rednim brojem 3. prikazuje *Indeks percepcije korupcije* za države Regije u proteklom petogodišnjem razdoblju od 2012. do 2016. godine. Najmanje korumpirana država regije u 2016. godini jest Slovenija čiji Indeks iznosi 61. Na drugom mjestu je Hrvatska s Indeksom 49, dok treće mjesto pripada Crnoj Gori s Indeksom percepcije korucije 45. Srbija je na četvrtom mjestu s Indeksom 42, dok peto mjesto pripada Bosni i Hercegovini čiji Indeks iznosi 39. Posljednje mjesto pripada Makedoniji koja ima Indeks percepcije 37. Shodno navedenom, najviše korumpiranim državom Regije smatra se Makedonija. Valja napomenuti da je 2016.godine izmjeren i Indeks percepcije korupcije za Kosovo, koje se nalazi pod međunarodnom jurisdikcijom UN prema Rezoluciji Vijeća sigurnosti UN br.1244 od 1999. godine.⁶¹Indeks percepcije korupcije za Kosovo iznosi 36 bodova.

Istraživanja i mjerenja Indeksa percepcije korupcije u razdoblju od 2012. do 2016. godine pokazuju povećanje Indeksa za Srbiju, Sloveniju, Bosnu i Hercegovinu i Crnu Goru u 2016.g. u odnosu na 2015. g. Međutim, to ne možemo reći i za Hrvatsku i za Makedoniju. Srbija je ostvarila napredak za dva,

⁶⁰ Punoletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji, Prijave, optuženja i osude, Republički zavod za statistiku, dostupno na: <http://www.stat.gov.rs/WebSite/repository/documents/00/02/35/83/SB-617-Punoletni2015.pdf>, (25.12.2016.)

⁶¹ Resolution 1244 (1999), S/RES/1244 (1999) 10 June 1999

a Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Slovenija za jedan bod, dok je Hrvatska izgubila svoj prošlogodišnji status za dva boda, a Makedonija za pet bodova.

Tablica 3. Indeks percepcije korupcije za države regije od 2012.-2016.godine⁶²

DRŽAVA REGIJE	2016	2015	2014	2013	2012
HRVATSKA	49	51	48	48	46
SRBIJA	42	40	41	42	39
SLOVENIJA	61	60	58	57	61
BIH	39	38	39	42	42
CRNA GORA	45	44	42	44	41
MAKEDONIJA	37	42	45	44	43

BORBA PROTIV KORUPCIJE NA PODRUČJU HRVATSKE I SRBIJE

a) Borba protiv korupcije i koruptivnih kaznenih djela obuhvaća mjere prevencije i represije slično suzbijanju ostalih pojavnih oblika kriminaliteta, ali opet dosta drugačije zbog specifične prirode samih koruptivnih djela. U modernom društvu prioritet imaju preventivne mjere koje daju dugoročne rezultate, dok u početnom (kratkom) periodu rezultati prevencije nisu uvijek mjerljivi i vidljivi.

Preventivne mjere za suzbijanje korupcije polaze od početnih saznanja koja se odnose na sigurnosne izazove, rizike i prijetnje u odnosu na konkretne oblasti društvenog života i rada. U diskursu ovih mjera je etiološka dimenzija koruptivnih kaznenih djela koja obuhvaća uzroke i uvjete za nastanak i razvoj korupcije, među kojima po značaju izdvajamo vanjske ambijentalne čimbenike među kojima navodimo: društveno-politički poredak, društveno-ekonomski sistem, društvene krize i promjene, tranziciju, vanjsko-političku poziciju države. U pogledu unutarnjih čimbenika koji su personalnog karaktera jedan od najvažnijih tiče se nepoznavanja prava i obveza, pa je shodno tome primarni zadatak edukacija građana. Najznačajnije i najefikasnije preventivne mjere u suzbijanju korupcije u razvijenim državama su: transparentnost svih oblasti društvenog života i rada, ukidanje monopola, tržišna konkurencija, nezavisnost medija i sloboda tiska, pojednostavljenje zakonskih procedura, kontrola finansijskih tokova novčanih i drugih transakcija.⁶³

⁶² Više dostupno na:

http://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2016, (25.12.2016.)

⁶³ Meško G, Dobovšek B, *Policijska prevencija korupcije-analiza pojavnih oblika korupcije i promene filozofije policijske organizacije*, Savetovanje „Mesto i uloga policije u prevenciji kriminaliteta,“ PA, Beograd, 2002, str.303-316.

Značajno mjesto imaju i *situacijske mjere* za sprječavanje kriminaliteta pa time i korupcije kao jednog od najtežih pojava oblika. Ove mjere doprinose smanjenju mogućnosti nastanka i razvoj kriminalnog ponašanja te omogućavaju stvaranje prepreka za izvršenje kaznenog djela. Situacijske mjere posebno su aktualne kroz implementaciju „PAT“ (*Problem Analysis Triangle*) modela analize radnog problema, što obuhvaća detaljnu analizu najvažnijih elemenata (koruptivnih) kaznenih djela (počinitelja, žrtve i mjesta izvršenja).⁶⁴

Represivne mjere su mjere koje poduzimaju specijalizirani državni organi za poslove kaznenog progona počinitelja kaznenih djela. U kriminološkoj literaturi prihvaćena je podjela organa i institucija za suzbijanje kriminaliteta na: privatne, specijalizirane, međunarodne i državne.⁶⁵

Najvažniji organi represije u svakoj zemlji su policija, tužilaštvo i sud koji su zaduženi za prijavljivanje, progon i suđenje u konkretnim kaznenim predmetima. U suzbijanju i sprječavanju korupcije posebnu ulogu imaju i specijalizirane službe, jedinice i odjeli u okviru policije, tužilaštva i suda. Pored njih, važnu ulogu imaju i drugi čimbenici i subjekti, kao što su: kultura (ustanove kulture), odgoj, obrazovanje (znanstveno obrazovne ustanove), mediji (TV, radio, novine), civilno društvo, moralni stavovi, ugledni građani.

Državni organi i institucije su nesporno najznačajniji akteri u borbi protiv kriminaliteta i njegovih pojava oblika, pa tako i u pogledu sprječavanja i suzbijanja korupcije. U ovoj grupi po značaju se izdvajaju policija, sigurnosne službe i srodne specijalizirane agencije, zatim državno odvjetništvo, sudovi, drugi pravosudni organi i ostali subjekti.

b) U Republici Srbiji u oblasti suzbijanja korupcije i drugih najtežih pojava oblika kriminaliteta inherentnu nadležnost ima MUP RS, odnosno Direkcija policije i Uprava kriminalističke policije (UKP) u sastavu Direkcije. UKP je specijalizirana linija rada zadužena za suzbijanje svih pojava oblika kriminaliteta, organizirana po hijerarhijskom principu koja usvom sastavu ima specijalizirane službe za suzbijanje općeg, privrednog (ekonomskog, finansijskog), organiziranog (SBPOK) i drugih pojava oblika kriminaliteta. Koruptivna kaznena djela nisu u posebnoj nadležnosti neke od ovih službi, već organizacijske jedinice postupaju u kontekstu svojih poslova suzbijanja kriminaliteta i shodno usvojenoj metodologiji rada. Isto tako, Sektor unutrašnje kontrole (SUK) MUP RS je linija rada izvan sistema Direkcije policije koja ima nadležnost za suzbijanje koruptivnih i drugih kaznenih djela, prije svega onih čiji su počinitelji policijski i drugi službenici MUP RS u okviru vršenja službene dužnosti.⁶⁶

---

⁶⁴ Više: Clarke R.V, *Situational Crime Prevention, Criminology and Social Values. Ethical and Social Perspectives on Situational Crime Prevention*, Oxford: Hart Publishing, 2000.

⁶⁵ Op.cit., u nap.10, str.474-478.

⁶⁶ Više: Simić B, Nikać Ž, *Borba protiv korupcije u Srbiji i aktivnosti MUP RS*, Međ.naučni skup „Metodologija izgradnje sistema integriteta u institucijama na suzbijanju korupcije.“ Zbornik radova, Republika Srpska, MUP RS, VŠUP Banja Luka 2010, str.181-192

Pored policije u suzbijanju korupcije u Srbiji značajnu ulogu ima *Agencija za borbu protiv korupcije*, osnovana posebnim zakonom⁶⁷ čija je nadležnost sprječavanje sukoba interesa državnih dužnosnika i koordinaciju rada organa za suzbijanje korupcije. Međutim, Agencija nema operativne policijske ovlasti i kapacitete za obavljanje navedenih poslova. Od ostalih organa značajnu ulogu imaju sigurnosne tajne službe kao što su *Bezbednosno informativna agencija (BIA)* i *Vojno-bezbednosna agencija (VBA)*.

U suzbijanju korupcije i drugih najtežih pojava kriminaliteta prevladava multigancijski pristup i suradnja državnih organa. Pored zakonskog okvira važan pravni izvor jesu Nacionalna strategija za borbu protiv korupcije,⁶⁸ akcijski planovi i srodni dokumenti. Borba protiv korupcije odvija se pod rukovodstvom i nadzorom Republičkog javnog tužilaštva, odnosno posebnog Odeljenja za borbu protiv korupcije kao specijalizirane linije rada u sastavu RJT.⁶⁹

c) U Republici Hrvatskoj suzbijanje korupcije i drugih najtežih pojava kriminaliteta u inherentnoj je nadležnosti Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (USKOK) koji je osnovan posebnim zakonom.⁷⁰ Ured ima isključivu nadležnost u pogledu koruptivnih kaznenih djela, primjenjuje kriminalističko-policijska ovlaštenja i surađuje s kompetentnim obaveštajnim agencijama.

U suzbijanju kriminaliteta značajno mjesto ima MUP RH točnije Ravnateljstvo policije i Uprava kriminalističke policije u njegovom sastavu. UKP je specijalizirana linija rada zadužena za suzbijanje svih pojava kriminaliteta, organizirana prema hijerarhijskom principu koja u svom sastavu ima službe za suzbijanje općeg, gospodarskog, organiziranog i ostalih pojava kriminaliteta. U okviru UKP nalazi se Policijski nacionalni ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (PN USKOK) koji provodi istrage za potrebe USKOK-a, u čijem se sastavu nalazi i Služba gospodarskog kriminaliteta i korupcije.⁷¹

Protiv korupcije u Hrvatskoj bore se i ostale institucije među kojima se ističu Povjerenstvo za praćenje provedbe mjera suzbijanja korupcije, Sektor za suzbijanje korupcije Ministarstva pravosuđa i Nacionalno vijeće za praćenje provedbe Strategije suzbijanja korupcije.⁷² U borbi protiv korupcije prevladavaju multiagancijski pristup i suradnja jer je korupcija specifičan oblik kriminaliteta koji ozbiljno ugrožava autoritet, snagu i ugled države. Pored zakonskog okvira važan pravni izvor su i aktualna Strategija za suzbijanje korupcije za razdoblje od 2015 do 2020 godine⁷³ i akcijski planovi.

⁶⁷ Op.cit. u nap.54.

⁶⁸ Nacionalna strategija za borbu protiv korupcije, *Sl.glasnik RS* br.109/05, Beograd, 2005.

⁶⁹ www.rjt.gov.rs (02.02.2017.)

⁷⁰ Op.cit. u nap.35.

⁷¹ www.mup.hr (02.02.2017).

⁷² www.pravosudje.hr (03.02.2017)

⁷³ Strategija za suzbijanje korupcije za razdoblje od 2015 do 2020 godine, NN br.26/15

ZAKLJUČAK

Korupcija je danas *par excellence* problem većine država međunarodne zajednice, kako razvijenih tako i zemalja u tranziciji. U pitanju je poznati fenomen još od davnina koji danas ima drugu dimenziju u modernom društvu koji prijeti da sruši temelje ljudske civilizacije i obezvrijedi tekovine demokratskog društva. Ova pojava je ušla u sve pore društva, u javni (državni) i privatni sektor i iznutra razara strukturu zajednice te potkopava povjerenje građana u državu, njene organe i njihov rad. Pored organiziranog kriminaliteta i terorizma korupcija je danas jedan od najtežih pojava oblika kriminaliteta, posebno što je u mnogim sredinama dobila pravo građanstva i čak postala sistem života.

Posebno teška situacija je u zemljama u tranziciji kao što je slučaj s nekadašnjim socijalističkim državama u Europi i nerazvijenim državama na drugim kontinentima. U ovim zemljama korupcija se prilagodila društvenim promjenama, rapidno napredovala i dobila sasvim nove još opasnije forme i oblike. Nakon pada Berlinskog zida takva je situacija bila u zemljama iz sastava nekadašnjeg socijalističkog bloka koje su ušle u proces tranzicije, društvenih i političkih reformi. S manje ili više uspjeha ove zemlje su se nosile s brojnim društvenim problemima, a među njima i s korupcijom koja je zahvatila sve dijelove osiromašenog društva. Neke od njih postigle su vrlo dobre rezultate u suzbijanju korupcije, harmonizirale su nacionalno zakonodavstvo i uspostavile su moderne standarde što ih je kvalificiralo za članstvo u EU.

Države naše Regije susrele su se s problemom korupcije na identičan način. Situaciju je dodatno pogoršavala činjenica da je na ovom prostoru bio ratni sukob koji je utjecao na povećanje stope kriminaliteta, posebno najtežih pojava oblika poput organiziranog kriminaliteta i korupcije. U odgovoru na galopirajuću korupciju dobre rezultate su ostvarile Slovenija i Hrvatska koje su ispunile potrebne uvjete i uspostavile standarde EU na osnovu kojih su potom primljene u Uniju kao ravnopravni članovi.

Republika Hrvatska se također suočila s problemom korupcije na koji je reagirala usvajanjem posebnog zakona o Državnom odvjetništvu RH te osnovala Ured za suzbijanje organiziranog kriminaliteta i korupcije (USKOK). Isto tako, Hrvatska je inkriminirala veliki broj koruptivnih kaznenih djela u KZ RH, za koje je propisala znatno teže sankcije. Nakon početnih dobrih rezultata prema posljednjim ocjenama RH je imala slabiji Indeks percepcije korupcije, pa u skladu s tim, trebalo bi izvršiti potrebne korekcije u praksi pravosudnih organa. U tom smislu bilo bi svrsishodno što prije donijeti Zakon o zviždačima u RH, kao što je učinila RS usvajanjem Zakona o uzbunjivačima.

Republika Srbija je u nešto nepovoljnijem položaju jer je još u fazi pregovora za prijem u članstvo EU. Valjalo bi izvršiti potrebne novele u kontekstu pregovora za otvaranje Poglavlja br.23 i br.24 u pregovorima RS i EU. Činjenica je da su u Srbiji ostvareni ohrabrujući početni rezultati, ali

sustavna rješenja nisu adekvatno primjenjena u praksi i pored dobre legislative. Od posebnog je značaja uloga specijaliziranih organa za suzbijanje korupcije i koruptivnih kaznenih djela kao što je to UKP, MUP RS, posebno SBPOK.

Mišljenja smo da uspješna borba protiv korupcije zahtijeva promjenu svijesti građana i permanentnu edukaciju kako bi se ukazalo na njene štetne posljedice i razarajuće djelovanje u zajednici. Pored toga potrebno je *de lege ferenda* izvršiti periodične novele zakonskih rješenja i prilagoditi ih novim pojavnim oblicima korupcije, posebno u pogledu kaznenopravnih inkriminacija, specijalnih istražnih tehnika i metoda koje su „software“ za rad policije i organakaznenog progona. Sa sociološkog stanovišta potrebna je transparentnost u radu svih držanih organa što povećava i mogućnost utjecaja građana i čitavog društva na suzbijanje korupcije.

LITERATURA

1. Antikorupcija: Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske, <https://pravosudje.gov.hr/istaknute-teme/antikorupcija/6154>
2. Aras S, *Korupcija*, „Pravnik“ br.41,1(84), Pravni fakultet, Zagreb,2007, str.25-27.
3. Aristotel, „Politika“, NIO „Kultura“, Beograd,1960, str.1270.
4. Božić V, *Kazneno djelo primanja mita kroz prizmu korupcije između ugovornih liječnika obiteljske medicine i tvornice lijekova*, Godišnjak Akademije pravnih znanosti, Vol.VI, broj 1/2015, Izdavač: Akademija pravnih znanosti Hrvatske, str.101-150.
5. Božić V, Kesić T, *Kaznenopravni odgovori na korupciju uz prijedloge de lege ferenda*, Međunarodna konferencija Evropske integracije, pravda, sloboda i bezbednost, Tara, 2016, Zbornik radova, Tom 1, str.455-483.
6. Božić V, *Koruptivno kazneno djelo davanja mita kao nezakonita „protuusluga za uslugu“*, Usluge i uslužna pravila, Zbornik Pravnog fakulteta u Kragujevcu, Institut za društvene i pravne nauke, (2016), 1; str. 829-846.
7. Budak J, *Korupcija u Hrvatskoj: percepcije rastu, problemi ostaju*, Privredna kretanja i ekonomska politika br.106 / o6, Zagreb, 2006, str. 67-98.
8. Civil Law Convention on Corruption, European Treaty Series – No. 174, Strasbourg, 4.XI.1999, dostupno na: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168007f3f3>
9. Clarke R.V, *Situational Crime Prevention*, Criminology and Social Values.Ethical and Social Prespectives on Situational Crime Preevention, Oxford:Hart Publishing, 2000.
10. Criminal Law Convention on Corruption, European Treaty Series - No. 173, Strasbourg, 27.I.1999, dostupno na: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168007f3f5>
11. Derenčinović D, *Mit(o) korupciji*, Zagreb, 2000, str.130-134.
12. Kazneni zakon Republike Hrvatske, NN, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15

13. Kazneni zakon RH/97, NN br. 110/97, 129/00, 51/01, 111/03, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07, 152/08
14. Krivični zakonik Srbije, Sl. glasnik RS br. 85/05, 88/05, 107/05, 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14, 94/16
15. Meško G, Dobovšek B, *Policijska prevencija korupcije-analiza pojavnih oblika korupcije i promene filozofije policijske organizacije*, Savetovanje „Mesto i uloga policije u prevenciji kriminaliteta“, PA, Beograd, 2002, str.303-316.
16. Milutinović M, *Kriminologija*, „Savremena administracija“, Beograd, 1990, str.34.
17. Nacionalna strategija za borbu protiv korupcije, Sl.glasnik RS br.109/05, Beograd, 2005.
18. Nikač Ž, *Međunarodna policijska saradnja*, KPA, beograd, 2015, str.32-38.
19. Nikač Ž, *Mesto i uloga MUP RS u borbi protiv korupcije – međunarodni i unutrašnji aspekti*, Udruženje za međunarodno krivično pravo RS, Beograd-Tara, 2009, str.408-424.
20. Poup J, *Antikorupcijski priručnik – suprostavljanje korupciji ili sistem društvenog integriteta*, „Transparentnost Srbija“, Beograd, 2004, str.3.
21. Punoljetni počinitelji kaznenih djela, prijave, optužbe i osude u 2015. godini, Državni Zavod za statistiku RH, Zagreb, 2016, dostupno na: http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/SI-1576.pdf
22. Punoletni učinioci krivičnih dela u Republici Srbiji, Prijave, optuženja i osude, Republički zavod za statistiku, dostupno na: <http://www.stat.gov.rs/WebSite/repository/documents/00/02/35/83/SB-617-Punoletni2015.pdf>
23. Resolution 1244 (1999), S/RES/1244 (1999) 10 June 1999
24. Simić B, Nikač Ž, *Borba protiv korupcije u Srbiji i aktivnosti MUP RS*, Međ.naučni skup, „Metodologija izgradnje sistema integriteta u institucijama na suzbijanju korupcije“, Zbornik radova, Republika Srpska, MUP RS, VŠUP Banja Luka 2010, str.181-192
25. Strategija za suzbijanje korupcije za razdoblje od 2015 do 2020 godine, NN br.26/15
26. Teofilović N, *Korupcija i politika*, KPA, Beograd, 2007, str.11-15.
27. The New Enciclopedia Britannica, Vol.2, USA, Chicago, 1994, str.509.
28. United Nations Convention against Corruption, UN, New York, 2004, dostupno na: https://www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026_E.pdf
29. Vujaklija M., *Leksikon stranih reči i izraza*, NIO „Prosveta“, Beograd, 1980, str.472.
30. Zajedno protiv korupcije, <http://www.zajednoprotyvkorupcije.org/najcesci-oblici-korupcije/>
31. Zakon o potvrđivanju građanskopravne konvencije o korupciji, NN-Međunarodni ugovori br. 06/03
32. Zakon o sprječavanju sukoba interesa, NN, br. 26/11, 12/12, 124/12, 48/13, 57/15
33. Zakon o potvrđivanju Konvencije Ujedinjenih naroda protiv korupcije, NN, MU br. 2/05
34. Zakon o potvrđivanju Kaznenopravne konvencije o korupciji, NN, MU br. 11/00
35. Zakon o potvrđivanju Konvencije UN protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta, Protokola za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje trgovanja ljudima, posebice žena i djece te Protokola protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i

- zrakom, kojima se dopunjuje Konvencija UN protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta, NN, MU, br. 14/02, 13/03, 11/04
36. Zakon o potvrđivanju Građanskopravne konvencije o korupciji, NN, MU br. 06/03
  37. Zakon o kaznenom postupku NN br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14
  38. Zakon o sprečavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti, NN, br. 26/11, 12/12, 124/12, 48/13, 57/15
  39. Zakon o radu, NN br. 93/14
  40. Zakon o državnim službenicima NN br. 92/05, 142/06, 77/07, 107/07, 27/08, 34/11, 49/11, 150/11, 34/12, 49/12, 37/13, 38/13, 01/15, 138/15
  41. Zakon o USKOK-u, NN, br. 76/09, 116/10, 145/10, 57/11, 136/12, 148/13
  42. Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, NN, br. 87/08, 25/12
  43. Zakon o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela, NN, br. 151/03, 110/07, 45/11, 143/12
  44. Zakon o zaštiti svjedoka, NN, br. 163/03, 18/11
  45. Zakon o pravu na pristup informacijama, NN, br. 25/13, 85/15
  46. Zakon o međunarodnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima, NN, br. 178/04
  47. Zakon o izmenama i dopunama Krivičnog zakona Republike Srbije, Sl. glasnik RS, br. 10/02.
  48. Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u suzbijanju organizovanog kriminala, korupcije i drugih posebno teških krivičnih dela, Sl. glasnik RS, br. 42/02, 27/03, 39/03, 67/03, 29/04, 58/04, 45/05, 61/05, 72/09, 72/11, 101/11, 32/13
  49. Zakon o programu zaštite učesnika u krivičnom postupku, Sl. glasnik RS, br. 85/05
  50. Zakon o oduzimanju imovine proistekle iz krivičnog dela, Sl. glasnik RS, br. 32/13, 94/16
  51. Zakon o agenciji za borbu protiv korupcije, Sl. glasnik RS, br. 97/08, 53/10, 66/11 - odluka US, 67/13 - odluka US, 112/13 - autentično tumačenje i 8/15 - odluka US
  52. Zakon o zaštiti uzbunjivača, Sl. glasnik RS, br. 128/14

FIGHT AGAINST CORRUPTION IN THE REGION WITH PARTICULAR REFERENCE TO CROATIA AND SERBIA

Scientific Associate Vanda Božić
Faculty of Law, University of Zagreb

Full profesor Željko Nikač
The Academy of Criminalistics and Police Studies, Belgrade

Abstract: Nowadays corruption affects almost all countries of the world – developed, transition, but also developing countries. Corruption has penetrated every pore of the modern society and threatens to demolish the foundations of human civilization. The paper presents the basic concepts and elements of corruption, points out to the international legislation and national legislation of the Republic of Croatia and the Republic of Serbia, and presents mechanisms, measures and authorities in the fight against corruption both at preventive and repressive plan. Croatia harmonized its criminal legislation in 2013 before joining EU, while Serbia introduced significant novelties in the negotiation process in 2016. The paper gives an analysis of specific

corruption offences in the Republic of Croatia and the Republic of Serbia and lists important results achieved in the fight against corruption. At the end, the authors offer individual solutions *de lege ferenda* in order to improve the existing legal and institutional framework to combat this scourge.

Key words: corruption, corruption offences, combating corruption, Croatia, Serbia, Region, European Union

STRAŽIVAČKI
CENTAR
BANJA LUKA

ZBORNIK RADOVA

USAGLAŠAVANJE PRAVNE REGULATIVE SA PRAVNIM TEKOVINAMA (*ACQUIS COMMUNAUTAIRE*) EVROPSKE UNIJE

- Stanje u Bosni i Hercegovini i iskustva drugih -

Banja Luka, 2017. godine

MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP

**USAGLAŠAVANJE PRAVNE REGULATIVE SA
PRAVNIM TEKOVINAMA (*ACQUIS
COMMUNAUTAIRE*) EVROPSKE UNIJE
- stanje u Bosni i Hercegovini i iskustva drugih -**

ZBORNIK RADOVA

Banja Luka, 24.-25. februar 2017. godine

SADRŽAJ

I. OSNOVNA PRAVA

1. **Prof. dr Ljubinko Mitrović, dr Gojko Pavlović:** NEOPHODNOST USAGLAŠAVANJA PRAVNIH STANDARDI U BOSNI I HERCEGOVINI SA MEĐUNARODNIM STANDARDIMA NA POLJU PREVENCIJE TORTURE – *str. 1 – 18.*
2. **Prof. dr Dragan Jovašević:** NASILJE U PORODICI - EVROPSKI STANDARDI I PRAVO REPUBLIKE SRBIJE – *str. 19 – 30.*
3. **Prof. dr Sladana Jovanović:** IZMENE KRIVIČNOG ZAKONODAVSTVA SRBIJE I EVROPSKI STANDARDI ZAŠTITE ŽENA OD NASILJA – *str. 31 – 44.*
4. **Prof. dr Azra Adžajlić-Dedović:** PERSPEKTIVE I DETERMINANTE REFORME SISTEMA ZAŠTITE ŽRTAVA (OŠTEĆENIH) U BOSNI I HERCEGOVINI – *str. 45 – 57.*
5. **Prof. dr Vladimir Simović, prof. dr Milena Simović:** KONVENCIJA ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I OSNOVNIH SLOBODA U PRAKSI USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE: NAJNOVIJA PRAKSA U KRIVIČNIM PREDMETIMA (IV) – *str. 59 – 85.*
6. **Mr Srđan Forca:** EVROPSKI STANDARDI O PRITVORU – *str. 87 – 99.*
7. **Mr Sanda Ćorac:** UTICAJ EVROPSKE KONVENCIJE O LJUDSKIM PRAVIMA I PRAKSE EVROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA NA NACIONALNE PRAVNE SISTEME DRŽAVA UGOVORNICA – *str. 101 – 111.*

8. **Mr Edita Hasković, prof. dr Azra Adžajlić-Dedović:** DJECA I MLADI U OKOVIMA MEDIJA – *str. 113 – 128.*

II. SLOBODA, PRAVDA I BEZBJEDNOST

9. **Akademik prof. dr Miodrag Simović, doc. dr Marina Simović:** POJAM I VRSTE NEZAKONITIH DOKAZA U KRIVIČNOM POSTUPKU – *str. 131 – 149.*
10. **Prof. dr Elek Balázs:** INFLUENCING AND INFLUENTIAL QUESTIONING AT TRIAL IN THE CRIMINAL PROCEDURE – *str. 151 – 162.*
11. **Prof. dr Gál István László:** THE SOURCES AND TECHNIQUES OF THE TERRORIST FINANCING – *str. 163 – 173.*
12. **Prof. dr Mario Reljanović:** UZAJAMNO PRIZNAVANJE SUDSKIH ODLUKA – ISKUSTVA PRIMENE EVROPSKOG NALOGA ZA HAPŠENJE – *str. 175 – 193.*
13. **Prof. dr Milan Blagojević:** ZAMKE USAGLAŠAVANJA DOMAĆIH PROPISA SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE (KROZ PRIMJER NEUSTAVNOSTI JEDNOG DOMAĆEG PRAVNOG INSTITUTA) – *str. 195 – 208.*
14. **Dr Radenko Janković:** PREDNOSTI POSTUPKA ZA IZDAVANJE KAZNENOG NALOGA – *str. 209 – 234.*
15. **Dr Mirko Živković:** TRGOVINA LJUDIMA U SVRHU SEKSUALNE ESKPLOATACIJE, POZITIVNA RJEŠENJA, MEĐUNARODNI STANDARDI, UPOREDNO PRAVNA RJEŠENJA I PERSPEKTIVA – *str. 235 – 255.*
16. **Doc. dr Vladica Babić:** CYBER TERORIZAM I NJEGOVO KAŽNJAVANJE KROZ KAZNENO ZAKONODAVSTVO BiH – *str. 257 – 262.*

17. **Dragana Kosić:** POJEDNOSTAVLJENE FORME POSTUPANJA U KRIVIČNIM STVARIMA REPUBLIKE SRPSKE – *str. 263 – 294.*

18. **Mr Tamara Marić:** SARADNJA PRAVOSUDNIH ORGANA U POSTUPKU TRANSFERA OSUĐENIH LICA – *str. 295 – 304.*

19. **Semjon Silajev, Ivan Kovylov:** PROBLEMI IMPLEMENTACIJE ODREDBA MEĐUNARODNIH UGOVORA O KRIMINALIZACIJI TRGOVINE LJUDIMA U NACIONALNO KRIVIČNO ZAKONODAVSTVO RUSKE FEDERACIJE – *str. 305 – 324.*

III. PRILAGOĐAVANJE PRIVREDNOPRAVNE I FINANSIJSKE REGULATIVE I SPREČAVANJE KORUPCIJE

20. **Prof. dr Vladimir Čolović, doc. dr Siniša Aleksić:** ZAKLJUČENJE SPORAZUMA IZMEĐU DRŽAVA ČLANICA EU I TREĆIH ZEMALJA U OBLASTI UGOVORNIH I VANUGOVORNIH ODNOSA SA ELEMENTOM INOSTRANOSTI – *str. 327 – 341.*

21. **Prof. dr Duško Šnjegota:** UTICAJ REVIZIJE NA ZAKONITO POSLOVANJE ENTITETA JAVNOG SEKTORA – *str. 343 – 358.*

22. **dr Vanda Božić, prof. dr Željko Nikač:** BORBA PROTIV KORUPCIJE NA PODRUČJU REGIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA REPUBLIKU HRVATSKU I REPUBLIKU SRBIJU – *str. 359 – 380.*

23. **Prof. dr Zdravko Skakavac, doc. dr Vladica Babić:** PRESJEK PREVENTIVNIH ANTIKORUPCIJSKIH AKTIVNOSTI U BIH – *str. 381 – 393.*

24. **Mr Katica Tomić:** KARAKTERISTIKE NADZORA NAD RADOM OSIGURAVAJUĆIH DRUŠTAVA PO DIREKTIVI SOLVENTNOST II – *str. 395 – 407.*

25. Mr Branka Mijić: SUZBIJANJE KORUPCIJE (PRAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR, POLITIKE I STRATEGIJE SPREČAVANJA KORUPCIJE) – *str. 409 – 421.*

26. Mr Vladan Ivanović: SISTEM KAZNI ZA PRAVNA LICA U REPUBLICI SRBIJI – *str. 423 – 438.*

IV. POLITIKE I STRATEGIJE BEZBJEDNOSTI EVROPSKE UNIJE

27. Doc. dr Armin Kržalić: BIJELA KNJIGA SIGURNOSTI I ODBRANE KAO IMPERATIV EUROPSKE UNIJE – *str. 441 – 453.*

28. Doc. dr Tatjana Georgijeva: PREVENTIVE ACTION OF THE EUROPEAN UNION IN PREVENTING CONTEMPORARY RISKS AND THREATS – *str. 455 – 464.*

29. Doc. dr Nikolina Grbić Pavlović: POLITIKE I STRATEGIJE IZ OBLASTI BEZBJEDNOSTI U EVROPSKOJ UNIJI, S POSEBNIM OSVRTOM NA ZAŠTITU KRITIČNE INFRASTRUKTURE – *str. 465 – 478.*